

PAPER DETAILS

TITLE: ÖĞRENCİLERİN E-ÖĞRENMEYE HAZIR BULUNUSLUK VE MEMNUNİYET
DÜZEYLERİNİN AKADEMİK BASARIYA ETKİSİ

AUTHORS: Özgen KORKMAZ,Recep ÇAKIR,Serkan TAN

PAGES: 219-241

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1489224>

Öğrencilerin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk ve Memnuniyet Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi

Özgen KORKMAZ¹, Recep ÇAKIR², S. Serkan TAN³

ÖZ

Bu araştırmada e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve e-öğrenme sürecine ilişkin memnuniyet durumlarının akademik başarıya etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma, ilişkisel betimleme modelindedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 313 kampüs dışı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin veriler, öğrenci bilgi sisteminden edinilmiştir. Ayrıca öğrencilerin e-öğrenme ortamlarına ilişkin özelliklerini ölçmek amacıyla e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti ve e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçekleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma, mod, medyan, frekans, t, Anova, LSD, ve korelasyon analizleri gerçekleştirilmiş ve özetle şu sonuçlara erişilmiştir: Öğrencileri e-öğrenme ortamlarında eğitim alabilecek kişisel özelliklere sahip olduklarına inanmaktadırlar. Öğrenciler, kullandıkları e-öğrenme ortamının iletişim özelliklerinden ve kullanılabilirliğinden orta düzey ve üzerinde memnuniyet duymaktadırlar öğrencilerin akademik başarıları ile memnuniyet algı düzeyleri arasında tüm faktörler açısından anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: e-öğrenme, uzaktan eğitimi, memnuniyet, hazır bulunuşluk, akademik başarı.

Students E-learning Readiness and Satisfaction Levels and Effects on the Academic Achievement

ABSTRACT

Readiness and satisfaction levels related to the e-learning process and the impact on academic achievement have been studied in this study. This study has been conducted with a descriptive survey method. The research's study group consists of 313 off-campus students. For the purpose of determining students e-learning readiness and their expectation levels "The Scale of Readiness and Expectation Regarding the E-Learning Process" has been used. In addition, for the purpose of determining students e-learning satisfaction level, "The Scale of Satisfaction Regarding the E-Learning Process" has been used. Arithmetic mean, standard deviation, mode, median, frequency, t, Anova, LSD, and correlation analysis have been performed on the obtained data. As a result; students think their personal characteristics convenient enough in terms of e-learning process. It can be said that students have been pleased at medium level and above the communication features of the e-learning environment they use.

Keywords: e-learning, distance education, satisfaction, readiness, academic success.

¹ Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, ozgenkorkmaz@gmail.com

² Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, recepcahir@gmail.com

³ Öğr. Gör. Amasya Üniversitesi, sserkantan@gmail.com

GİRİŞ

Açık öğretim kavramının alanyazına girmesinden bu yana yaşanan gelişmelerle eşgüdümlü olarak paradigmalarda çok önemli değişimler yaşanmıştır. Bu değişimlerin doğal bir yansıma olarak bazen birbirlerine yakın, bazen de olabildiğince uzak anlamlarda kullanılan benzer pek çok kavram türetilmiştir. Bunlardan birisi uzaktan eğitim, diğeri ise e-öğrenme kavramlarıdır. Bu iki kavram bazen birbirlerinin yerine kullanılabilir. Ancak birbirinden oldukça farklı uygulamalar için de kullanılabilir. Kabaca bilişim teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetleri e-öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Aoki, 2010). Aase (2000) tarafından öğrencilere, internete ulaşabildikleri zaman ve ortamlarda ders materyallerine erişebilme, diğer öğrencilerle eş zamanlı ve eş zamansız iletişim kurabilme fırsatı sağlamak amacıyla bu tür öğrenme ortamlarının önemini vurgulamaktadır.

Farklı platformlara oturtulmuş da olsa uzaktan eğitim, özellikle yaşam boyu öğrenme, yaygın eğitim, yeniden mesleklendirme gibi kavramların tartışıldığı 21. Yüzyıl dünyasında yükselen bir eğilim göstermektedir (Bolhuis, 2003; Soran, Akkoyunlu, Kavak, 2006; Budak, 2009; Diker Coşkun, Demirel, 2012). Bu yüzden tanımlar ve uygulamalar farklılık gösterebilse de esas konu kavram tartışması değil; bu şekilde isimlendirilen eğitim uygulamalarının kalitesi ve etkililiğidir. Şüphesiz bir eğitim sürecinde kaliteyi etkileyen pek çok faktör sayılabilir. Söz konusu teknolojiye dayalı bir öğrenme ortamında kullanılan teknolojiler ve öğrenme ortamları göz önünde bulundurulduğunda e-öğrenmeye hazır bulunmuşluk ve memnuniyet düzeyleri de web teknolojilerine dayalı bir uzaktan eğitim uygulamasında başarıyı etkileyebilecek faktörler arasında sayılabilir (Johnson, Hornik & Salas, 2008; Hung, Chou, Chen, & Own, 2010; Smith, Murphy ve Mahoney, 2003; Zhan ve Mei, 2013).

E-öğrenme süreçlerinde, öğrenme etkinlikleri düzenlenirken daha fazla esneklik sağlanması bakımından; öğrencilerin, içeriğin kapsamı, derinliği, erişilen medya türü ve ders çalışmak için harcadıkları zaman açısından kendi öğrenme etkinlikleri üzerinde kontrol sağlamaları ve karar vermeleri gerekmektedir. Bu bakımdan, öğrenci kontrolü boyutu aynı zamanda da öğrenci hazır bulunuşluğu e-öğrenmenin önemli bir parçası olarak görülmektedir. (Stansfield, McLellan, & Connolly, 2004).

Bu çerçevede bu çalışmada e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve e-öğrenme sürecine ilişkin memnuniyet durumlarının akademik başarıya etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırma sürecinde hem hazır bulunuşluk ve memnuniyet, hem de akademik başarıyı etkileyebileceği düşünülen bölüm, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, yaş ve yükseköğretime geçiş yöntemi değişkenleri, bağımsız değişken olarak ele alınarak incelenmiştir. Bu değişkenlerin başta başarı olmaz üzere pek çok özellik üzerinde etkili olduğuna dönük alan yazında yeterli kanıt bulmak mümkündür (Artino, 2010; Klein, Noe,

&Wang, 2006; Muilenburg ve Berge, 2005; Keramati, Afshari-Mofrad&Kamrani, 2011).

KURAMSAL ÇERÇEVE

E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti

E-hazır bulunuşluk bir kişinin bilişim teknolojilerini kullanırken kendini hazır ve istekli olması olarak tanımlanmaktadır (Dada, 2006, Gülbahar, 2012). Dolayısı ile bir kişi teknoloji kullanırken kendini rahat hissetmesi ve kullandığı teknoloji hakkında bilinçli ve istekli olması e-öğrenme ortamlarında önemli görülmektedir. Bazı araştırmacılar, e-öğrenmenin öğrenciler için uygun bir sistem olduğunu ve öğrenme çıktılarına geliştirmeye yönelik yeni stratejilere imkan sağladığını ortaya koymuşlardır (Wan, Wang, & Haggerty, 2008). Bazı araştırmacılar ise, e-öğrenme derslerinin hala eksikliklerinin olduğunu ve birçok e-öğrenme dersinde yüksek ders bırakma oranı olduğuna dikkat çekmişlerdir (Means, Toyama, Murphy, Bakia, & Jones, 2009; Welsh, Wanberg, Brown, & Simmering, 2003). E-öğrenme sistemini kullanan pek çok üniversite ve organizasyonlar, hem uygulayıcılar hem de araştırmacılar açısından önem arz eden bu eksikliklerin nasıl giderilebileceği ve bu sistemi kullanmak için nasıl hazırlanabileceğini daha iyi anlamak için araştırmalar ve yatırımlar yapmaktadırlar. Çünkü e-öğrenme sadece öğrenci ve öğretmenlerin hayatını etkilemekle kalmayıp aynı zamanda toplum üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir.

Machado (2007) e-öğrenmenin daha etkin kullanımına yönelik organizasyonlara yardım etmek için e-hazır bulunuşluğun önemli olduğunu ve araştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Machado (2007)'ya göre e-hazır bulunuşluk, elektronik medyanın etkili ve etkin uygulamasına yönelik organizasyonların olanaklarını ifade etmektedir. Bu bağlamda bakıldığında hazır bulunuşluğu etkileyen etkenler olarak teknik, organizasyonel ve sosyal olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bazı araştırmacılar (Hung, Chou, Chen, Own, 2010; Valtonen, Kukkonen, Dillon, Väisänen, 2009) ise çevrimiçi öğrenme için hazır bulunuşluğu üç açıdan tanımlamıştır: (1) öğrencilerin iletişim şekli tercihleri; (2) internet kullanımında yeterlik ve güven; ve (3) öğrenme becerisi. Piccoli, Ahmad ve Ives, (2001) öğrenci ve öğretmenlerin becerilerini içeren insan boyutunun ve öğrenme modeli, teknoloji, öğrenci kontrolü, müfredat ve etkileşimi içeren tasarım boyutunun e-öğrenmeyi etkilediğini ifade etmişlerdir. Aynı şekilde, Johnson, Hornik, ve Salas (2008) paylaşımlı ve öğrenci merkezli bir öğrenme ortamı oluşturma e-öğrenme başarısında önemli olduğunu savunmaktadırlar. Bunlara ilaveten, Smith, Murphy ve Mahoney (2003) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrenci başarısını yordayan iki öncelikli etken bulmuşlardır: Öğrenmenin öz-yönetimi ve e-öğrenme rahatlığı. Watkins, Leigh ve Triner (2004), teknolojiye erişim, teknik beceriler, motivasyon, çevrim içi ses ve görüntü, internet tartışmaları ve başarıyı etkileyen faktörler e-hazır bulunuşluk düzeyini etkiledikleri sonucuna varmışlardır. Araştırmacılar, öğrenenlerin sahip oldukları bilgisayar ve interneti kapsayan teknik becerilerin web-tabanlı öğrenme ortamlarındaki öğrenci performansı ile ilişkili olduğunu belirtmektedirler (Peng,

Tsai, & Wu, 2006). Benzer şekilde, öğrencilerin interneti kullanmaya yönelik algıları, onların tutumlarını ve çevrimiçi davranışlarını şekillendirmektedir (Tsai & Lin, 2004).

e-öğrenme ortamları, öğretmen ve öğrenciler arasında kişilerarası iletişimi kolaylaştırmaya yönelik çeşitli iletişim araçları sunmaktadır (Hew & Cheung, 2008; Roper, 2007). Tartışma grupları ve e-posta gibi eş zamanlı olmayan araçlar ile canlı sohbet, anlık mesajlaşma ve canlı ders gibi eş zamanlı araçları kullanarak, öğrenciler öğrenmelerini geliştirmek amacıyla sorular sorabilir ve fikir alışverişinde bulunabilirler. E-öğrenme derslerinde genellikle haftalık yüz yüze toplantılar olmadığından, öğrencilerin bilgisayar ortamında yazışma veya tartışma aracılığıyla öğretmenler ve sınıf arkadaşlarıyla rahat ve güvenle iletişime geçmeleri önemlidir (Salaberry, 2000). Bu bağlamda bakıldığında e-öğrenme ortamlarında öğrencilerin hazır bulunuşlukları e-öğrenme süreçlerinin etkin kullanımı açısından oldukça önemli olduğu dikkati çekmektedir.

E-öğrenme ve Memnuniyet

Memnuniyet, bir ortam veya durumun beklentiler, duygular ve uygunluk düzeyinin karşılanmasıyla derecelendirilmesi olarak tanımlanabilir. Öğrenci memnuniyeti ise, öğrenme-öğretme etkinlikleri ve öğrenci hizmetlerinden memnun olunması olarak tanımlanabilir (Sener & Humbert, 2003). E-öğrenme ortamları analiz edildiğinde memnuniyeti etkileyen birçok etken olduğu görülmektedir. Aşkar vd. (2005), kullanılabilirlik, öğretim tasarımı ve uygulama boyutları çerçevesinde harmanlanmış öğrenmenin öğrenci memnuniyeti üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Sonuçlar, etkileşimin çevrimiçi öğrenme ortamlarında kritik bir bileşen olduğunu ve böylelikle, e-öğrenmede etkileşimi artırarak öğrencilerin memnuniyeti üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir. Bazı araştırmacılar öğrenci memnuniyetini e-öğrenme ortamlarında önemli bir çıktı olarak belirlemiştir. (Klein, Noe, & Wang, 2006).

Kuo ve diğerleri'ne (2013) göre, öğrenci memnuniyeti öğrencilerin bir derse ilişkin algılarını ve öğrenme programındaki deneyimlerini ifade etmektedir. Bu bakımdan, araştırmacılar öğrenci memnuniyetini çalışılmaya değer olduğuna dikkat çekmişlerdir. Yüksek düzeyde memnuniyetin daha yüksek düzeyde kalıcılığa, öğrenmede devamlılığa ve motivasyonu artırmaya yol açtığı sonucuna varmışlardır.

Öğrencilerin çevrimiçi memnuniyeti ile ilgili etkenleri inceleyen çalışmalardan biri de Muilenburg ve Berge (2005)'nin 1,056 çevrimiçi öğrenci ile yaptıkları çalışmadır. Çalışma sonuçlarına göre, e-öğrenmede öğrenci zorluklarını açıklayan etkenleri; yöneticiler ve öğretim elemanlarının kontrolüyle ilgili engeller, etkileşim eksikliğinden kaynaklı çevrimiçi öğrenme engelleri, akademik becerilerin eksikliğinden kaynaklı çevrimiçi öğrenme engelleri, teknik becerilerin eksikliğinden kaynaklı çevrimiçi öğrenme engelleri, öğrenci motivasyonuna ilişkin etkenler, dersler için gerekli zaman ve desteğe ilişkin

engeller, internet erişimi ve maliyetine ilişkin etkenler ve teknik sorunlardan kaynaklanan engeller olarak belirlemişlerdir (Mulienburg & Berge 2005).

Bazı araştırmacılar öğrenci memnuniyetini e-öğrenme ortamlarında önemli bir çıktı olarak belirlemiştir. (Klein, Noe, & Wang, 2006). Zhan ve Mei (2013) ise, hem akademik benlik kavramının hem de sosyal buradallığın, ikisi de eşit düzeyde önemli olmasalar da, öğrenme başarısı ve memnuniyeti ile yakından ilişkili olan önemli etkenler olduğu sonucuna varmışlardır. Holder (2007), öğrenci motivasyonu ve isteğinin yanı sıra dersin konularının ve e-öğrenme kabulünün de öğrenci memnuniyetine katkı sunduklarını savunmuştur.

Bununla birlikte, yapılan araştırmalarda e-öğrenme ortamlarında; öğrencilerin motivasyonu, (Yang, Tsai, Kim, Cho, ve Laffey, 2006; öğrencilerin donanımı ve yeterlikleri (Pena ve Yeung; 2010), akademik ve idari personel yeterlik düzeyleri (Machado, 2007) gibi unsurların öğrenci memnuniyetini etkiledikleri sonucuna varmışlardır. Gülbahar (2012). E-öğrenme ortamlarında öğrencilerin bütünsel süreçleri ilişkili düşüncelerini ortaya çıkarması bakımından memnuniyetlerinin önemli olduğunu vurgulamakta ve öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin periyodik olarak kontrol edilip gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

E-öğrenme ve Başarı

E-öğrenme son zamanlarda yüksek öğretim kurumlarında popülerliğini artırmaktadır. Üniversiteler her geçen yıl yeni e-öğrenme programları açmakta ve gelen talepleri karşılamaya çalışmaktadır (Tallent-Runnels et al., 2006; Zandberg and Lewis, 2008). Örneğin Allen ve Seaman, (2010), ABD’de bir dönemde 5,6 milyon öğrenci e-öğrenme kapsamında bir ders aldığını ve bu sayının bir önceki dönemden %20 daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı şekilde Avrupa Birliği Bologna süreci kapsamında e-öğrenmeye önem vermektedir (Holmes et al., 2009). Bu kapsamda Türkiye’de de üniversitelerde kurulan uzaktan eğitim merkezleri aracılığı ile e-öğrenme programları sayısının her yıl arttığı dikkati çekmektedir. Özcan (2014) yaptığı çalışmada Türkiye’de 50’den fazla üniversitede e-öğrenme programlarının olduğunu ifade etmektedir. Bu programlar ön lisans, lisans tamamlama, lisans, yüksek lisans ve sertifika programları olduğu gibi kampüs içi bazı derslerin de e-öğrenme kapsamında verilmektedir.

E-öğrenmenin öğrencilere sağladığı avantajları arasında; etkili iletişim, mesafe ve zamandan bağımsızlık, zengin öğrenme ortamları, kullanışlılık, fırsat eşitliği, maliyet etkililiği, derslerin geliştirme ve güncelleme kolaylığı, işbirlikli öğrenme olanağı, alan uzmanından ders alma, yaşam boyu öğrenme, motivasyon ve özgüven artışı gibi özellikler yer almaktadır, (Özgür, 2011; Özcan, 2014; Liaw, 2008; Hong, 2002; Bouhnik, ve Marcus, 2006; Liaw, Huang, ve Chen, 2007;). Bununla birlikte e-öğrenme süreçlerinin öğrencilerin başarılarını etkilediği çalışmalar da bulunmaktadır (Biber, 2009; Çakır, 2006; Hong, Lai, & Holton, 2002; Alacapınar, 2001). Örneğin, Hong, Lai, ve Holton, (2002) yaptıkları

çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin başarıları e-öğrenme kapsamında yüzyüze öğrenme ile karşılaştırıldıklarında daha yüksek çıkmıştır. Araştırmalar göstermektedir ki iyi tasarlanan e-öğrenme ortamları öğrenci performansını etkilemektedir (Hong, Lai, & Holton, 2002; Alacapınar, 2001; Johnson vd., 2008; Liaw, Huang, ve Chen, 2007; Hong, 2002)

Bazı araştırmacılar ise e-öğrenme ile yüzyüze eğitimde öğrenci başarıları açısından bir farklılık bulunmadığını vurgulamışlardır. (Golonka, Bowles, Frank, Richardson & Freynik, 2014; Larson & Sung, 2009; Koçoğlu, Ozek & Kesli, 2011). Örneğin, Larson ve Sung'a göre, e-öğrenme ortamı öğrencilerin performanslarını artıran en büyük etken değildir. Ders tasarımı, iyi seçilmiş ya da hazırlanmış ders materyalleri, etkileşim ve öğrenci motivasyonu gibi diğer etkenler öğrencilerin performanslarını etkileyebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve e-öğrenme sürecine ilişkin memnuniyet durumlarının akademik başarıya etkisinin bölüm, cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, yaş ve yükseköğretime geçiş yöntemi değişkenlerine göre incelenmesidir.

Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri nasıldır?
2. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri mezun olunan lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
6. Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri ve akademik başarıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma, ilişkisel betimleme modelindedir. Karasar (2010), ilişkisel betimleme modelini, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak ifade etmektedir. Bu çerçevede; öğrencilerine-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri, akademik başarıları çerçevesinde betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; Amasya Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Uzaktan Eğitim programlarında öğrenim görmekte olan 174'ü kadın, 139'u erkek olmak üzere toplam 313 kampüs dışı öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 27,35'dir. Öğrencilerin adres bilgileri incelendiğinde Türkiye'nin tüm bölgelerindeki farklı illerden katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin 103'ü evli, 210'u ise bekar. Öğrencilerin bölüm ve sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 1'de özetlenmiştir:

Tablo 1. Çalışma Grubunun Bölüm ve Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	1. Sınıf	2. Sınıf	Toplam
Çocuk Gelişimi	46	51	97
Elektrik	18	14	32
İnternet ve Ağ. Tek.	16	20	36
Mekatronik	21	21	42
Yaşlı Bakımı	57	49	106
Toplam	158	155	313

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin veriler, öğrenci bilgi sisteminden edinilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin tamamladıkları birinci yarıyla ait, ikinci sınıf öğrencilerinin ise tamamladıkları ilk üç yarıyla ait akademik başarı ortalamaları kullanılmıştır. Ancak devamsızlık, sınavlara girememe gibi nedenlerle akademik başarı ortalaması 30 puanın altındaki öğrenciler araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Çünkü bu öğrenciler aldıkları derslerin neredeyse tamamından başarısız olmuş, okula düzenli gelmeyen ayrıca bir kısmı da okulu bırakmış olan öğrencileridir. Bu öğrenciler çıkarılarak yapılan istatistik analizlerin doğal olmayan bir şekilde sapması engellenmiştir. Cinsiyet, bölüm, yükseköğretime giriş nedeni, sınıf ve yaş bilgileri de öğrenci bilgi sisteminden alınmıştır. Öğrencilerin e-öğrenmeye dönük özellikleri ise aşağıdaki ölçekler kullanılarak toplanmıştır:

e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği: Öğrencilerine öğrenme ortamlarındaki hazır bulunuşluk ve beklenti düzeylerini belirlemeye dönük olarak Gülbahar (2012) tarafından geliştirilerek geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış “e-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Ölçek beş basamaklı likert tipi bir ölçek olup beş faktör altında toplanabilen 26 maddeden oluşmaktadır. “Kişisel özellikler”, “Teknolojiye Erişim” ve “Motivasyon ve Tutum” ismi verilen faktörlerde 4'er, “Teknik Beceriler” ismi verilen faktörde 8 ve “Başarıyı Etkileyen Faktörler” adı verilen faktörde ise 6 madde toplanmaktadır. Analiz için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,941 ve Barlett's testi anlamlı ($p < 0.01$) bulunmuş, böylece bu maddeler üzerinde açımlayıcı faktör analizi yapılabileceği anlaşılmıştır. Her bir faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,411 ile 0,815 arasında değişmektedir. Farklı bir örnekleme grubunda yapılan çalışma ile yapılan doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve sonuçta $\chi^2 (283, N=2699) = 3358.17, p < .000$,

RMSEA=0.063, S-RMR= 0.048, GFI= 0.91, AGFI= 0.89, CFI= 0.98, NNFI= 0.98,IFI= 0.98] modelin (maddelere dönük yapı geçerliliğinin) iyi bir uyum gösterdiği ifade edilmiştir. Ayrıca her bir faktörün iç tutarlılığı incelendiğinde “Kişisel Özellikler” için 0,80, “Teknolojiye Erişim” için 0,77, “Teknik Beceriler” için 0,79, “Motivasyon ve Tutum” içi 0,79 ve “Başarıyı Etkileyen Faktörler” için ise 0,77 olarak bulunduğu belirtilmektedir. Buna göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görülmektedir.

Bu araştırmanın yürütüldüğü örneklem için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ise; Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,983 ve Barlett's testi anlamlı ($p < 0.01$) bulunmuştur. Bir madde dışında faktör yükü 0,40'ın altında madde yer almamıştır. Bu beş faktör için açıklanan varyans oranı %57,107'dir. 1'in altında özdeğeri olan faktör yoktur. Ayrıca her bir faktörün iç tutarlılığı incelendiğinde “Kişisel Özellikler” için 0,64, “Teknolojiye Erişim” için 0,75, “Teknik Beceriler” için 0,86, “Motivasyon ve Tutum” içi 0,67 ve “Başarıyı Etkileyen Faktörler” için ise 0,81 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçeğin araştırmanın yürütüldüğü örneklem için de geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği: Öğrencilerine-öğrenme süreçlerine ilişkin memnuniyet düzeylerini belirlemeye dönük olarak Gülbahar (2012) tarafından geliştirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış “e-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Ölçek beş basamaklı likert tipi bir ölçek olup dört faktör altında toplanabilen 29 maddeden oluşmaktadır. “İletişim & Kullanışlılık” faktöründe 7, “Öğretim Süreci” faktöründe 8, “Öğretim İçeriği” Faktöründe 4 ve “Etkileşim ve Değerlendirme” faktöründe ise 10 madde toplanmaktadır. Analiz için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,982 ve Barlett's testi anlamlı ($p < 0.01$) bulunmuştur. Her bir faktördeki maddelerin faktör yükleri 0,534 ile 0,819 arasında değişmektedir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, [χ^2 (358, N=2699) = 3278.64, $p < .000$, RMSEA= 0.064, S-RMR= 0.037, GFI= 0.90, AGFI= 0.88, CFI=0.99, NNFI= 0.99, IFI= 0.99] modelin iyi bir uyum gösterdiği sonucunu ortaya koymuştur. Ayrıca her bir faktörün iç tutarlılığı incelendiğinde “İletişim ve Kullanışlılık” için 0,91, “Öğretim Süreci” için 0,93, “Öğretim İçeriği” için 0,94 ve “Etkileşim ve Değerlendirme” için ise 0,96 olarak bulunduğu belirtilmektedir. Buna göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görülmektedir.

Bu araştırmanın yürütüldüğü örneklem için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ise; Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,941 ve Barlett's testi anlamlı ($p < 0.01$) bulunmuştur. İki madde dışında faktör yükü 0,40'ın altında madde yer almamıştır. Bu beş faktör için açıklanan varyans oranı %63,371'dir. 1'in altında özdeğeri olan faktör yoktur. Ayrıca her bir faktörün iç tutarlılığı incelendiğinde “İletişim & Kullanışlılık” için 0,82, “Öğretim Süreci” için 0,76, “Öğretim İçeriği” için 0,90 ve “Etkileşim ve Değerlendirme” içi ise 0,82 olarak bulunmuştur. Buna göre ölçeğin araştırmanın yürütüldüğü örneklem için de geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

E-öğrenme Ortamı

Verilerin toplandığı uzaktan eğitim programları tamamen kampüs dışı uygulamalarla sürdürülmektedir. Öğrenciler her akademik dönemin sonunda yalnızca dönem sonu sınavları için kampüse çağrılmaktadır. Tüm eğitim öğretim faaliyetleri bir öğrenci yönetim sistemi üzerinden yürütülmektedir. Öğrenci yönetim sistemi üzerinden her öğrencinin alması gereken dersler tanımlanmakta ve farklı zamanlı (Asenkron) ders içerikleri yüklenmektedir. Farklı zamanlı ders içerikleri genel olarak iki grupta incelenebilir. Birinci grubu her türlü ders dokümanı oluştururken, ikinci grubu uzaktan eğitim merkezinin stüdyolarında çekilen video görüntüleri ile birlikte içeriklerin scorm standartlarına göre paketlenmesi içerikler oluşturmaktadır. Öğrenciler istedikleri zaman, istedikleri hızla, istedikleri kadar ve istedikleri yerde bu içerikleri tekrarlayarak kullanabilmektedirler. Öğretim elemanları da bu içeriklerin ne kadarının, kaç kez, ne kadar süre ile öğrenciler tarafından izlendiğini kontrol edebilmektedirler.

Farklı zamanlı akademik etkinliklerin dışında eş zamanlı (senkron) olarak her bir ders için dersin haftalık ders programında belirtilen zamanda sanal sınıf uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bu uygulamalar için adobe connect sanal sınıf uygulaması kullanılmaktadır. Bu ortamda öğrenciler ile öğretmenler eş zamanlı iletişimin sağlandığı bir ortamda etkileşimli bir sınıf uygulaması gerçekleştirmektedir. Öğrenciler istediklerinde soru yöneltebilmekte, hem öğrenciler, hem de öğretim elemanı sunularını paylaşabilmekte, kamera veya mikrofon paylaşabilmektedirler.

Yukarıda kısaca anlatılan e-öğrenme ortamında aynı zamanda sanal sınav uygulamaları, anket, ödev paylaşımı, forum, anlık chat gibi çok farklı iletişim fırsatları da mevcuttur. Bu iletişim kanallarının yönetimi tamamen öğretim elemanına aittir. Öte yandan öğrencilerin yaşaması muhtemel teknik problemlerini gidermeye dönük teknik destek hattı mevcuttur.

Verilerin Analizi

Her iki ölçekteki maddelerin her biri; Hemen Hemen Her Zaman (5), Sık Sık(4), Zaman Zaman(3), Nadiren (2), Hemen Hemen Hiçbir Zaman (1) şeklinde ölçeklendirilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde; beş aralıklı Likert tipi ölçeğe verilen yanıtlar toplanarak ham puanlar hesaplanmıştır. Her bir faktörde ki madde sayısı farklı olduğundan, bu puanlar her bir ham puan ilgili faktördeki madde sayısına bölünerek 20 ile çarpılmak suretiyle standartlaştırılmıştır. Böylece her bir faktördeki en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100 olarak belirlenmiştir. Ham puanların standart puana dönüştürülmesinde şu formülden yararlanılabilir:

$$X_{\text{standart.puan}} = \frac{X_{\text{ham.puan}}}{\text{Ölç.Mad.Say.}} \times 20$$

Her iki ölçek içinde öğrencilerin her faktörden aldığı 20-46 puan aralığı düşük puanlı, 47-73 aralığı orta düzey puanlı, 74 ve üstü ise yüksek puanlı grup olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma, mod, medyan, frekans, t, Anova, LSD, ve korelasyon analizleri

gerçekleştirilmiş, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

Öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti Ve Memnuniyet Düzeyleri

Faktörler	N		S.S	Min	Max	Düzeyler (f/%)					
						Düşük		Orta		Yüksek	
E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk ve Beklenti Düzeylerin (HBBDD)											
F1: Kişisel Özellikler	313	61,6	15,2	20	100	50	15	186	59,4	77	24,6
F2: Teknolojiye Erişim		79,5	18,1	20	100	15	4,8	87	27,8	211	67,4
F3: Teknik Beceriler		79,8	15,3	20	100	15	4,8	78	24,9	220	70,3
F4: Motivasyon		79,2	14,5	20	100	10	3,2	78	24,9	225	71,9
F5: Başarıyı Et. Fak.		78,7	14,9	20	100	12	3,8	101	32,3	200	63,9
E-Öğrenme Sürecine İlişkin Memnuniyet Düzeyleri (MD)											
F1. İletişim ve Kullan.	313	72,5	16,4	20	100	20	6,4	131	41,9	162	51,8
F2. Öğretim Süreci		73,2	17,5	20	100	22	7,0	132	42,2	159	50,8
F3. Öğretim İçeriği		68,8	22,2	20	100	49	15,7	113	36,1	151	48,2
F4. Etkileşim ve Değ.		74,1	14,5	20	100	15	4,5	147	47,0	152	48,6

Tablo 2’de, öğrencilerine-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve beklenti faktör puanları incelendiğinde, tüm faktörlere ilişkin puanların 20 ile 100 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde ise Kişisel Özellikler faktörü için ortalama $\bar{X}=61,6$ olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 24,6’sının yüksek, % 59,4’ünün orta ve % 15’inin ise düşük kişisel özellik düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin kişisel özellik düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında orta düzey ve üzerinde olduğu, öğrencilerin kendi kişisel özelliklerinin e-öğrenme süreci açısından yeterince yüksek olduğunu düşündükleri söylenebilir. Teknolojiye Erişim faktörü için ortalama $\bar{X}=79,5$ ’dur. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 67,4’ünün yüksek, % 27,8’inin orta ve sadece % 4,8’inin ise düşük erişim puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin teknolojiye erişim düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında yüksek olduğu, yani öğrencilerin teknolojiye erişim imkânlarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Teknik Beceriler

faktörü için ortalama $\bar{X}=79,8$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 70,3'ünün yüksek, % 24,9'unun orta ve sadece % 4,8'inin ise düşük beceri puanına sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin teknik beceri düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında yüksek olduğu, buna göre öğrencilerin e-öğrenme süreci için gerekli teknik becerilere yeterince sahip olduklarını söylenebilir. Motivasyon faktörü için ortalama $\bar{X}=79,2$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 71,9'ünün yüksek, % 24,9'unun orta ve sadece % 3,2'inin ise düşük motivasyon puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin motivasyon düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında yüksek olduğu, bir başka ifadeyle öğrencilerin e-öğrenme sürecine yönelik motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Başarıyı etkileyen faktörler için ortalama $\bar{X}=78,7$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 63,9'unun yüksek, % 32,3'ünün orta ve sadece % 3,8'inin ise düşük faktör puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin başarı beklenti düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında yüksek olduğu, bir başka ifadeyle öğrencilerin e-öğrenme ortamlarında başarılı olabileceklerine dönük inançlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2'de, öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin memnuniyet faktör puanları incelendiğinde, tüm faktörlere ilişkin puanların 20 ile 100 arasında değiştiği görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde ise İletişim ve Kullanışlılık faktörü için ortalama $\bar{X}=72,5$ olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 51,8'inin yüksek, % 41,9'unun orta ve % 6,4'ünün ise düşük memnuniyet düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin kullandıkları e-öğrenme ortamında iletişim ve kullanılabilirlik düzeylerine ilişkin algılarının önemli bir kısmında orta düzey ve üzerinde olduğu, Bir başka ifadeyle öğrencilerin büyük ölçüde kullandıkları e-öğrenme ortamından memnun oldukları söylenebilir. Öğretim Süresi faktörü için ortalama $\bar{X}=73,2$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 50,8'inin yüksek, % 42,2'sinin orta ve sadece % 7'sinin ise düşük memnuniyet puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin muhatap oldukları e-öğrenme sürecine ilişkin algılarının önemli bir kısmında yüksek (olumlu) olduğu, yani öğrencilerin kullandıkları e-öğrenme ortamındaki öğrenme süreçlerinden memnun oldukları söylenebilir. Öğretim İçeriği faktörü için ortalama $\bar{X}=68,82$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 48,2'sinin yüksek, % 36,1'inin orta ve sadece % 15,7'sinin ise düşük memnuniyet puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin e-öğrenme ortamında kullandıkları e-içerikleri memnuniyet algılarının önemli bir kısmında yüksek (olumlu) olduğu, yani öğrencilerin bu e-içeriklerden önemli ölçüde memnun oldukları söylenebilir. Etkileşim ve değerlendirme faktörü için ortalama $\bar{X}=74,1$ 'dir. Bu faktöre ilişkin düzeyler incelendiğinde ise öğrencilerin % 48,6'sının yüksek, % 47,0'ının orta ve sadece % 4,5'inin ise düşük memnuniyet puanına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin e-öğrenme ortamındaki etkileşim ve değerlendirme süreçlerine ilişkin memnuniyet algılarının önemli bir kısmında yüksek (olumlu) olduğu, yani öğrencilerin

süreçteki etkileşim ve değerlendirmelerden önemli ölçüde memnun oldukları söylenebilir.

Cinsiyete Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

Cinsiyetin öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeylerine etkisine dönük bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

	Değişken	N	$\bar{X}$	S.S	t	sd	p
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	Kadın	174	62,0	16,5	1,102	,271
		Erkek	139	60,5	13,3		
	F2: Teknolojiye Erişim	Kadın	174	80,0	19,0	,539	,590
		Erkek	139	78,9	16,8		
	F3: Teknik Beceriler	Kadın	174	77,4	15,5	-3,026	,003
		Erkek	139	82,6	14,6		
	F4. Motivasyon	Kadın	174	79,7	15,0	,695	,488
		Erkek	139	78,6	13,8		
	F5: Başarıyı Et. Fak.	Kadın	174	78,7	15,3	,046	,963
		Erkek	139	78,7	14,6		
MD	F1.İletişim ve Kullan.	Kadın	174	74,2	16,4	2,042	,042
		Erkek	139	70,4	16,4		
	F2. Öğretim Süreci	Kadın	174	74,4	17,9	1,313	,190
		Erkek	139	71,7	16,9		
	F3. Öğretim İçeriği	Kadın	174	69,8	22,1	,792	,429
		Erkek	139	67,8	22,3		
	F4. Etkileşim ve Değ.	Kadın	174	74,3	15,0	,202	,840
		Erkek	139	73,9	13,9		

Tablo 3’de e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyleri incelendiğinde cinsiyetin, sadece Teknik Becerileri ($t_{(2-311)}=-3,026$; $p<0,05$) faktöründe erkekler lehine farklılaştırdığı, buna karşın diğer faktörler üzerinde bir farklılaşmaya neden olmadığı görülmektedir. Buna göre cinsiyetin teknik beceriler üzerinde etkisinin olduğu, erkeklerin bayanlara göre e-öğrenmeye dönük teknik beceriler konusunda kendilerini daha yeterli hissettikleri söylenebilir.

Tablo 3’de e-öğrenme sürecine ilişkin memnuniyet düzeyleri incelendiğinde cinsiyetin, sadece İletişim ve Kullanışlılık ($t_{(2-311)}=2,042$; $p<0,05$) faktöründe kadınlar lehine farklılaştırdığı, buna karşın diğer faktörler üzerinde bir farklılaşmaya neden olmadığı görülmektedir. Buna göre cinsiyetin iletişim ve kullanışlılık üzerinde etkisinin olduğu, bayanların erkeklere göre kullandıkları e-öğrenmeye ortamının sağladığı iletişim olanakları ve kullanışlılığa dönük memnuniyet düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir.

Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

Sınıf düzeylerinin öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeylerine etkisine dönük bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıflara Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

	Değişken		N	$\bar{X}$	S.S	t	sd	p
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	1. Sınıf	158	61,6	14,6	-,055	311	,956
		2. Sınıf	155	61,6	15,8			
	F2: Teknolojiye Erişim	1. Sınıf	158	80,3	17,6	,771		,441
		2. Sınıf	155	78,7	18,5			
	F3: Teknik Beceriler	1. Sınıf	158	79,2	15,0	-,634		,527
		2. Sınıf	155	80,3	15,5			
	F4. Motivasyon	1. Sınıf	158	80,1	13,3	,1064		,288
		2. Sınıf	155	78,4	15,5			
	F5: Başarıyı Et. Fak.	1. Sınıf	158	78,6	13,6	-,0111		,912
		2. Sınıf	155	78,8	16,3			
MD	F1.İletişim ve Kullan.	1. Sınıf	158	72,0	15,5	-,0551	311	,582
		2. Sınıf	155	73,0	17,4			
	F2. Öğretim Süreci	1. Sınıf	158	73,2	16,4	,050		,960
		2. Sınıf	155	73,1	18,6			
	F3. Öğretim İçeriği	1. Sınıf	158	68,6	21,5	-,195		,845
		2. Sınıf	155	69,1	22,9			
	F4. Etkileşim ve Değ.	1. Sınıf	158	74,1	13,3	-,017		,986
		2. Sınıf	155	74,1	15,7			

Tablo 4 incelendiğinde e-öğrenme sürecine ilişkin hem hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyleri hem de memnuniyet düzeyleri incelendiğinde sınıf düzeylerinin hiçbir faktör üzerinde farklılaşmaya neden olmadığı görülmektedir.

Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti Ve Memnuniyet Düzeyleri

Öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeylerine etkisine dönük bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Lise Türlerine Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

Değişken		N	$\bar{X}$	S.S	t	sd	p
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	Meslek L.	220	60,9	14,9	-1,112	,267
		Genel L.	93	63,1	15,8		
	F2: Teknolojiye Erişim	Meslek L.	220	78,9	18,1	-,878	,381
		Genel L.	93	80,9	17,8		
	F3: Teknik Beceriler	Meslek L.	220	78,9	15,4	-1,441	,151
		Genel L.	93	81,7	14,9		
	F4. Motivasyon	Meslek L.	220	79,2	14,4	-,097	,923
		Genel L.	93	79,4	14,8		
	F5: Başarıyı Et. Fak.	Meslek L.	220	78,2	14,5	-,833	,405
		Genel L.	93	79,8	15,9		
MD	F1.İletişim ve Kullan.	Meslek L.	220	71,8	16,3	-1,261	,208
		Genel L.	93	74,3	16,6		
	F2. Öğretim Süreci	Meslek L.	220	72,9	17,4	-,409	,683
		Genel L.	93	73,8	17,6		
	F3. Öğretim İçeriği	Meslek L.	220	68,4	21,8	-,607	,544
		Genel L.	93	70,1	23,1		
	F4. Etkileşim ve Değ.	Meslek L.	220	73,6	14,5	-1,024	,307
		Genel L.	93	75,4	14,5		

Tablo 5 incelendiğinde e-öğrenme sürecine ilişkin hem hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyleri hem de memnuniyet düzeyleri incelendiğinde mezun olunan lise türünün hiçbir faktör üzerinde farklılaşmaya neden olmadığı görülmektedir.

Yaşa Göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti Ve Memnuniyet Düzeyleri

Yaş gruplarının öğrencilerin e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve beklenti düzeylerine etkisine dönük bulgular Tablo 6’de sunulmuştur.

Tablo 6. Yaş gruplarına göre Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri

	Faktörler	Yaş Grupları	N		Ss
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	1.17-19 yaş	45	59,4	15,4
		2.20-29 Yaş	153	60,9	15,6
		3.30 ya ve üzeri	115	63,3	14,4
	F2: Teknolojiye Erişim	1.17-19 yaş	45	80,6	20,3
		2.20-29 Yaş	153	77,9	18,7
		3.30 ya ve üzeri	115	81,3	16,0
	F3: Teknik Beceriler	1.17-19 yaş	45	80,9	12,9
		2.20-29 Yaş	153	79,1	15,7
		3.30 ya ve üzeri	115	80,1	15,8
	F4. Motivasyon	1.17-19 yaş	45	80,7	16,1
		2.20-29 Yaş	153	77,9	14,1
		3.30 ya ve üzeri	115	80,4	14,3
	F5: Başarıyı Et. Fak.	1.17-19 yaş	45	81,6	13,2
		2.20-29 Yaş	153	78,0	15,2
		3.30 ya ve üzeri	115	78,4	15,3
MD	F1.İletişim ve Kullan.	1.17-19 yaş	45	74,7	15,7
		2.20-29 Yaş	153	72,2	16,7
		3.30 ya ve üzeri	115	72,1	16,5
	F2. Öğretim Süreci	1.17-19 yaş	45	74,3	16,1
		2.20-29 Yaş	153	70,9	17,5
		3.30 ya ve üzeri	115	75,7	17,7
	F3. Öğretim İçeriği	1.17-19 yaş	45	71,2	18,6
		2.20-29 Yaş	153	64,6	23,6
		3.30 ya ve üzeri	115	73,7	20,5
	F4. Etkileşim ve Değ.	1.17-19 yaş	45	75,7	13,5
		2.20-29 Yaş	153	72,3	14,3
		3.30 ya ve üzeri	115	75,9	15,0

Tablo 6’da hem e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk ve beklenti, hem memnuniyet düzeyleri açısından ortalamalar incelendiğin, farklı yaş grupları arasında faktör puanlarında farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmaların anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Yaş Gruplarının Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerine Etkisi

Faktörler	Var. Kay.	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	Anl. Fark
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	G. A 608,237 G. İ 71343,041 Top. 71951,278	2 310 312	304,119 230,139	1,321	,268	Yok
	F2: Teknolojiye Erişim	G. A 811,650 G. İ 100796,178 Top. 101607,827	2 310 312	405,825 325,149	1,248	,288	Yok
	F3: Teknik Beceriler	G. A 142,024 G. İ 72957,537 Top. 73099,561	2 310 312	71,012 235,347	,302	,740	Yok
	F4. Motivasyon	G. A 526,995 G. İ 64738,980 Top. 65265,974	2 310 312	263,497 208,835	1,262	,285	Yok
	F5: Başarıyı Et. Fak.	G. A 461,117 G. İ 69388,297 Top. 69849,414	2 310 312	230,559 223,833	1,030	,358	Yok
	F1. İletişim ve Kullan.	G. A 259,676 G. İ 84162,832 Top. 84422,508	2 310 312	129,838 271,493	,478	,620	Yok
	F2. Öğretim Süreci	G. A 1527,823 G. İ 93889,789 Top. 95417,612	2 310 312	763,911 302,870	2,522	,044	2-3
	F3. Öğretim İçeriği	G. A 5658,291 G. İ 147800,335 Top. 153458,626	2 310 312	2829,145 476,775	5,934	,003	2-3
	F4. Etkileşim ve Değ.	G. A 972,453 G. İ 64734,435 Top. 65706,888	2 310 312	486,227 208,821	2,328	,049	2-3

Tablo 7 incelendiğinde yaş gruplarının, öğrencilerin e-öğrenmeye dönük memnuniyet düzeylerine ilişkin “Öğrenme Süreci” ($F_{(2-310)}=2,522$; $p<0,05$), “Öğrenme İçeriği” ($F_{(2-310)}=5,934$; $p<0,05$) ve “Etkileşim ve Değerlendirme” ($F_{(2-310)}=2,328$; $p<0,05$) faktörlerinde anlamlı farklılaşmaya neden olduğu görülmektedir. Yapılan LSD testi sonuçlarına göre her üç faktör açısından da farklılaşmanın 20-29 yaş ile 30 yaş ve üzeri yaşa sahip grupları arasında, 30 yaş ve üzeri yaşa sahip grup lehine olduğu görülmektedir. Buna göre 30 ve daha fazla yaşa sahip öğrencilerin, diğer yaş gruplarındaki bireylere göre e-öğrenme ortamına dönük memnuniyet düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir. Öte yandan bu üç faktör dışındaki diğer faktörler açısından anlamlı bir farklılaşmaya rastlanamamıştır.

Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin akademik başarıları ile e-öğrenme sürecine ilişkin hazır bulunuşluk, beklenti ve memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkiye dönük bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Akademik Başarı ile Öğrencilerin E-Öğrenme Sürecine İlişkin Hazır Bulunuşluk, Beklenti ve Memnuniyet Düzeylerine Arasındaki İlişki

	Faktörler	AkademikBaşarı
HBBD	F1: Kişisel Özellikler	Pearson r ,083
	F2: Teknolojiye Erişim	Pearson r ,153(**)
	F3: Teknik Beceriler	Pearson r ,108
	F4. Motivasyon	Pearson r ,700(**)
	F5: Başarıyı Et. Fak.	Pearson r ,665(**)
MD	F1.İletişim ve Kullan.	Pearson r ,240(**)
	F2. Öğretim Süreci	Pearson r ,504(**)
	F3. Öğretim İçeriği	Pearson r ,220(**)
	F4. Etkileşim ve Değ.	Pearson r ,390(**)

** p<0,01 N=313

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin akademik başarıları ile e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri arasında “Teknik Becerileri” ($r=0,153$), “Motivasyon” ($r=0,700$) ve “Başarıyı Etkileyen Faktörler” ($r=0,665$) arasında anlamlı düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin teknolojiye erişim düzeyleri, motivasyonları ve başarıyı etkileyen etmenlere ilişkin algı puanları yükseldikçe, akademik başarılarının da buna bağlı olarak yükseldiği söylenebilir. Ayrıca Tablo 8’de öğrencilerin akademik başarıları ile karşı karşıya kaldıkları e-öğrenme ortamına dönük memnuniyet düzeyleri arasında tüm faktörler açısından anlamlı düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları e-öğrenme ortamlarına dönük iletişim ve kullanışlılık, öğretim süreci, öğretim içeriği ve etkileşim ve değerlendirme faktörlerine ilişkin memnuniyet düzeyleri arttıkça, buna bağlı olarak akademik başarılarının da arttığı söylenebilir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

1. Öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri faktörler açısından incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrencilerin kendi kişisel özelliklerinin e-öğrenme süreci açısından yeterince uygun olduğunu düşünmektedirler. Bir başka ifadeyle öğrencileri e-öğrenme ortamlarında eğitim alabilecek kişisel özelliklere sahip olduklarına inanmaktadırlar. Öğrencilerin teknolojiye erişim imkânlarının oldukça yüksek ve e-öğrenme için gerekli teknik becerilere yeterince sahip olduklarına inanmaktadırlar. Öğrencilerin e-öğrenmeye sürecine yönelik motivasyonları ve başarılı olabileceklerine dönük inançları oldukça yüksektir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde genel olarak öğrencilerin e-öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalarda da bu durum desteklenmekte; öğrencilerin e-öğrenme ortamlarında teknolojiye erişim, teknik beceriler, motivasyon ve e-öğrenme ortamlarının kullanışlılığı hazır bulunuşluk düzeylerini etkiledikleri vurgulanmaktadır (Watkins, Leigh ve Triner, 2004).

Öğrencilerin hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Yapılan bu incelemelere göre cinsiyet faktörünün sadece hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyindeki teknik beceriler faktörü üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Bir başka ifadeyle cinsiyetin teknik beceriler üzerinde etkisinin olduğu, erkeklerin bayanlara göre e-öğrenmeye dönük teknik beceriler konusunda kendilerini daha yeterli hissettikleri sonucuna varılmıştır. Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri, mezun oldukları lise türü ve yaş grupları açısından hiçbir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Akademik başarı ile hazır bulunuşluk ve beklenti düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise; öğrencilerin akademik başarıları ile hazır bulunuşluk ve beklenti algı düzeyleri arasından teknolojiye erişim, motivasyon ve başarı beklentisi faktörleri açısından anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin teknolojiye erişim düzeyleri, motivasyonları ve başarıyı etkileyen etmenlere ilişkin algı puanları yükseldikçe, akademik başarıları da buna bağlı olarak yükselmektedir. Özellikle motivasyon ve başarı beklentisi faktörleri ile akademik başarı arasından oldukça kuvvetli bir ilişki mevcuttur.

Özgür ve Tosun (2010) tutumların, web tabanlı öğretimde başarıyı doğrudan etkilediğini ve öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarının zamanında ve uygun şekilde karşılanmasının, başarıları açısından oldukça önemli olduğunu ifade etmektedirler.

2. Öğrencilerin e-öğrenmeye dönük memnuniyet düzeyleri faktörler açısından incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrenciler, kullandıkları e-öğrenme ortamının iletişim özelliklerinden ve kullanılabilirliğinden orta düzey ve üzerinde memnuniyet duymaktadırlar. Ayrıca sistem aracılığıyla kendilerine sunulan öğrenme süreçlerinden oldukça memnuniyet duyduklarını ifade etmektedirler. Öte yandan e-öğrenme ortamında kullandıkları e-içeriklerden ve bu içeriklere ilişkin etkileşim ve değerlendirme süreçlerinden memnuniyet algıları da oldukça yüksektir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde genel olarak öğrencilerin e-öğrenmeye dönük memnuniyet düzeylerinin oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmalarda da benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Muilenburg ve Berge , 2005; Klein, Noe, &Wang, 2006)

Öğrencilerin memnuniyet düzeyleri de benzer şekilde farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Yapılan bu incelemelere göre cinsiyet faktörünün iletişim ve kullanılabilirlik üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Bayanların erkeklere göre kullandıkları e-öğrenmeye ortamının sağladığı iletişim olanakları ve kullanılabilirliğe dönük memnuniyet düzeylerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bazı araştırmacılar (Fredericksen et al., 2000; Swan et al., 2000), bayanların erkeklere oranla daha yüksek memnuniyete sahip olduklarını, bazı araştırmacılar (Blum, 1999; Karuppan, 2001) ise erkeklerin teknik beceriler konusunda daha yüksek motivasyona sahip olduklarını vurgulamışlardır. Bazı araştırmacılar (Jiang & Ting, 1998; Ory, Bullock, & Burnaska, 1997) ise erkeker ile bayanlar arasında tutum veya başarı gibi özelliklerde bir farklılık olmadığı sonucuna varmışlardır.

Öte yandan öğrencilerin e-öğrenme ortamlarına dönük memnuniyet düzeyleri yaş gruplarına göre farklılaşma göstermektedir. 30 ve daha fazla yaşa sahip öğrencilerin, diğer yaş gruplarındaki öğrencilere göre e-öğrenme ortamına dönük memnuniyet düzeylerinin öğrenme süreci, öğretim içeriği ile etkileşim ve değerlendirme boyutlarında anlamlı derecede daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri ile mezun oldukları lise türü açısından hiçbir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

3. Akademik başarı ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise; öğrencilerin akademik başarıları ile memnuniyet algı düzeyleri arasından tüm faktörler açısından anlamlı düzeyde pozitif yönde bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Yani öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları e-öğrenme ortamlarına dönük iletişim ve kullanışlılık, öğretim süreci, öğretim içeriği ve etkileşim ve değerlendirme faktörlerine ilişkin memnuniyet düzeyleri arttıkça, buna bağlı olarak akademik başarıları da yükselmektedir.

ÖNERİLER

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler yapılabilir;

1. E-öğrenme süreçlerine etkileşim süreçlerine daha fazla önem verilebilir,
2. Öğrencilerin motivasyonu artırıcı etkinlikler düzenlenebilir,
3. Öğretim içeriği daha zenginleştirilebilir,
4. Arayüz kullanışlılığı artırılabilir

KAYNAKLAR

- Aase, S. (2000). Online learning goes the distance. International Data Corp., http://www.itdl.org/journal/Jan_04/article02.htm adresinden 06 Mart 2011 tarihinde alınmıştır.
- Alacapınar, F.G.(2001). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Programlandırılmış Öğretimin Erişi ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Allen, E. and Seaman, J., 2010, *Class Differences: Online Education in the United States, United States of America*: Babson Survey Research Group.
- Aoki, K. (2010). The Use of ICT and e-Learning in Higher Education in Japan. World Academy of Science, *Engineering & Technology*, 66, 868-872.
- Artino A. R (2010). Online or face-to-face learning? Exploring the personal factors that predict students' choice of instructional format. *Internet and Higher Education* 13 (2010) 272-276
- Aşkar, P., Dönmez O. , Kızılkaya G. , Çevik V. & Gültekin K. (2005) . *The dimension of student satisfaction on online learning programs*. Encyclopedia of Distance Learning Vol 4 (editors: Howard C et al) Idea-Group Reference: USA. P 585-590
- Biber, S. K. (2009). *Web Destekli Fen Bilgisi Öğretiminin Kaynaştırma Eğitimindeki İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Performans Düzeyi ve Akademik Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Blum, K. D. (1999). Gender differences in asynchronous learning in higher education: learning styles, participation barriers and communication. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 3(1) (retrieved May 1, 2001: http://www.aln.org/alnweb/journal/Vol3_issue1/blum.htm).
- Bolhuis, S. (2003). Towards process-oriented teaching for self-directed lifelong learning: a multidimensional perspective. *Learning and Instruction*, 13(3):327–347
- Bouhnik, D., & Marcus, T. (2006). Interaction in distance-learning courses. *Journal of the American Society Information Science and Technology*, 57(3), 299–305
- Budak, Y. (2009). Yaşam boyu Öğrenme ve İlköğretim Programlarının Hedeflemesi Gereken İnsan Tipi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3); 693 – 708.
- Çakır, H. (2006). *Baskın Zeka Türüne Dayalı Olarak Geliştirilen Web Destekli Eğitim ve Bilgisayar Destekli Eğitimin Trafik Eğitiminde Etkililiği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dada, D. (2006). E-Readiness for Developing Countries: Moving the Focus from the Environment to the Users. *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries*, 27(6), 1-14.
- Diker, Coşkun, Y., Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42:108-120
- Fredericksen, E., Pickett, A., Shea, P., Pelz, W., & Swan, K. (2000). Student satisfaction and perceived learning with on-line courses: principles and examples from the SUNY learning network. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 4(2), 7–41.
- Golonka E., M., Bowles, A., R., Frank, V., M., Richardson, D., & Freynik, S. (2014) Technologies for foreign language learning: a review of technology types and their effectiveness. *Computer Assisted Language Learning*, 27(1), 70-105,
- Gülbahar, Y. (2012). E-Öğrenme Ortamlarında Katılımcıların Hazır Bulunuşluk ve Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi için Ölçek Geliştirme Çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(2): 119-137
- Hew, K. F., & Cheung, W. S. (2008). Attracting student participation in asynchronous online discussion: a case study of peer facilitation. *Computers & Education*, 51(3), 1112– 1124.
- Holder, B. (2007). An investigation of hope, academics, environment, and motivation as predictors of persistence in higher education online programs. *The Internet and Higher Education*, 10, 245-260. doi:10.1016/j.iheduc.2007.08.002
- Holmes, B., Huet, I., Leahy, D., Gardner, J., Dolan, D., & Tavares, J. (2009). *Elearning in European higher education: an analysis of present practice in Ireland, Portugal, and the UK, with lessons for the Bologna process*. In J. Fegan, & M. H. Field (Eds.), *Education across borders* (pp. 93–113). Netherlands: Springer.
- Hong K.-S. (2002) Relationships between students' and instructional variables with satisfaction and learning from a Web-based course. *Internet and Higher Education* 5, 267–281
- Hong, K. S., Lai, K. W., & Holton, D. (2002). Students' satisfaction and perceived learning with Web-based course: a case study at Universiti Malaysia Sarawak. *Educational Technology and Society* (submitted).
- Hung L.-M., Chou C., Chen C.-H. & Own Z.-Y. (2010) Learner readiness for online learning: Scale development and student perceptions. *Computers & Education*, 55 1080–1090
- Jiang, M., & Ting, E. (1998). *Course design, instruction, and students' online behaviors: A study of instructional variables and student perceptions of online learning*. In Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, San Diego, CA, April 13–17, 1998.

- Johnson, R. D., Hornik, S., & Salas, E. (2008). An empirical examination of factors contributing to the creation of successful e-learning environments. *International Journal of Human-Computer Studies*, 66(5), 356–369.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara Nobel Yayınevi.
- Karuppan, C. M. (2001). Web-based teaching materials: a user's profile. *Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy*, 11(2), 138–148.
- Keramati, A., Afshari-Mofrad, M. ve Kamrani, A. (2011). The role of readiness factors in E-learning outcomes: An empirical study. *Computers & Education*, 57(3), 1919-1929
- Klein, H. J., Noe, R. A., & Wang, C. (2006). Motivation to learn and course outcomes: The impact of delivery mode, learning goal orientation, and perceived barriers and enablers. *Personnel Psychology*, 59, 665–703
- Kocoglu, Z., Ozek, Y., & Kesli, Y. (2011). Blended learning: Investigating its potential in an English language teacher training program. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27(7), 1124-1134
- Kuo, Y.C., Walker, A.E., Belland, B.R., & Schroder, K.E. (2013). A predictive study of student satisfaction in online education programs, *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, 14(1), 16-39.
- Larson, D., & Sung, C. (2009). Comparing student performance: Online versus blended versus face to face. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 13 (1) 31-42
- Liaw, S-S. (2008) Investigating students' perceived satisfaction, behavioral intention, and effectiveness of e-learning: A case study of the Blackboard system. *Computers & Education*. 51 (2), 864–873
- Liaw, S. S., Huang, H. M., & Chen, G. D. (2007). An activity-theoretical approach to investigate learners' factors toward e-learning systems. *Computers in Human Behavior*, 23, 1906–1920.
- Machado, C. (2007). Developing an e-readiness model for higher education institutions: results of a focus group study. *British Journal Of Educational Technology*, 38(1), 72-82.
- Means, B. Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2009). Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies., from www.ed.gov/rschstat/eval/tech/evidence-based-practices/finalrepott.pdf
- Muilenburg, L.Y., & Berge, Z. L. (2005). Student barriers to online learning: A factor analytic study. *Distance Education*, 26 (1), 29–48.
- Ory, J., Bullock, C., & Burnaska, K. (1997). Gender similarity in the use of and attitudes about ALN in a university setting. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 1(1) (retrieved October 1, 2000: <http://www.aln.org/alnweb/journal/issue1/ory.htm>).
- Özcan, H. (2014). *Administrators' perceptions of motives to offer online academic programs in distance learning centers*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Özgür, H. (2011). *Syracuse modeli ile e-öğrenme ortamı için tasarlanmış bir dersin öğrencilerin başarısına etkisi: Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Trakya üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Özgür, H. & Tosun, N. (2010). İnternet destekli eğitimin e-öğrenme tutumlarına etkisi. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 2-4 Aralık. İstanbul: İstanbul teknik Üniversitesi
- Pena, M. ve Yeung, A. (2010). Satisfaction with Online Learning: Does Students' Computer Competence Matter?. *International Journal Of Technology, Knowledge & Society*, 6(5), 97-108.

- Peng, H., Tsai, C. C., & Wu, Y. T. (2006). University students' self-efficacy and their attitudes toward the Internet: the role of students' perceptions of the Internet. *Educational Studies*, 32(1), 73–86.
- Piccoli, G., Ahmad, R., & Ives, B. (2001). Web-based virtual learning environments: A research framework and a preliminary assessment of effectiveness in basic IT skills training. *MIS Quarterly*, 25(4), 401–426.
- Roper, A. R. (2007). How students develop online learning skills. *Educause Quarterly*, 30(1), 62–64.
- Salaberry, M. R. (2000). Pedagogical design of computer mediated communication tasks: learning objectives and technological capabilities. *Modern Language Journal*, 84(1), 28–37.
- Smith, P. J., Murphy, K. L., & Mahoney, S. E. (2003). Towards identifying factors underlying readiness for online learning: an exploratory study. *Distance Education*, 24(1), 57–67.
- Soran, H., Akkoyunlu, B., Kavak, Y. (2006). Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ve Eğitimcilerin Eğitimi Programı: Hacettepe Üniversitesi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30:201-210
- Stansfield, M., McLellan, E., & Connolly, T. M. (2004). Enhancing student performance in online learning and traditional face-to-face class delivery. *Journal of Information Technology Education*, 3, 173–188.
- Swan, K., Shea, P., Frederickson, E. E., Pickett, A. M. & Pelz, W. E. (2000). Course design factors influencing the success of online learning. In: *Proceedings of WebNet 2000 world conference on the WWW and Internet*, San Antonio, TX.
- Tallent-Runnels, M. K., J. A. Thomas, W. Y. Lan, S. Cooper, T. C. Ahern, S. M. Shaw, and X. Liu. 2006. Teaching courses online: A review of research. *Review of Educational Research* 76:93–135.
- Tsai, C.-C., & Lin, C.-C. (2004). Taiwanese adolescents' perceptions and attitudes regarding the Internet: exploring gender differences. *Adolescence*, 39, 725–734.
- Valtonen, T., Kukkonen J., Dillon, P., & Väisänen P. (2010) Finnish high school students' readiness to adopt online learning: Questioning the assumptions. *Computers & Education* 53 742–748
- Watkins, R., Leigh, D. ve Triner, D. (2004). Assessing Readiness for E-Learning. *Performance Improvement Quarterly*, 17(4), 66-79.
- Wan, Z., Wang Y., Haggerty (2008) Why people benefit from e-learning differently: The effects of psychological processes on e-learning outcomes. *Information & Management* 45 513–521
- Welsh, E.T., Wanberg, C.R., Brown, K.G. & Simmering, M.J.E (2003), "E-learning: emerging uses, empirical results and future directions". *International Journal of Training and Development*, 7 4, pp. 245-258.
- Yang, C. C., Tsai, I. C., Kim, B., Cho, M.-H., & Laffey, J. M. (2006). Exploring the relationships between students' academic motivation and social ability in online learning environments. *The Internet and Higher Education*, 9(4), 277–286.
- Zandberg, I., and L. Lewis. (2008). *Technology-based distance education courses for public elementary and secondary school students: 2002-03 and 2004-05. (NCES 2008-08)*. Washington, D.C.: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- Zhan Z. & Mei H. (2013). Academic self-concept and social presence in face-to-face and online learning: Perceptions and effects on students' learning achievement and satisfaction across environments. *Computers & Education* 69, 131–138

SUMMARY

In the e-learning process, readiness and satisfaction levels is so important variable for academic achievement. If students think their personal characteristics convenient enough in terms of e-learning process, they can be successful in this process. In e-learning processes, while editing learning activities in terms of ensuring more flexibility; students are required to gain control over their own learning activities and make decisions with regard to the scope and depth of content, accessed media type and the time spent for study. In this respect, student control aspect and the student readiness are seen as essential parts of e-learning.

In this context, readiness and satisfaction levels related to the e-learning process and the impact on academic achievement have been studied in this study. Besides, In the research process, department, gender, class, graduated high school, age and higher education transition process variables which affect both readiness and satisfaction as well as the academic achievement have been examined as independent variables. It is possible to find sufficient evidence in the literature that these variables are effective on many features including achievement first.

This study has been conducted with a descriptive survey method. The research's study group consists of 174 women and 139 men, including a total of 313 off-campus students. The average age of students is 27.35. In the scope of this research, the data regarding students' academic achievement has been obtained from the student information system. First semester academic grade point average (GPA) of freshmen and the first three semesters of the academic gpa of sophomores have been designated and used for the research. For the purpose of determining students e-learning readiness and their expectation levels "The Scale of Readiness and Expectation Regarding the E-Learning Process" has been used. This scale is a 5 point likert-type scale and it consists of 26 items and five factor. When the internal consistency of each factor is examined, it is found 0,80 for "Personal Characteristics", 0,77 for "Accessing Technology", 0,79 for "Technical Skills", 0,79 for "Motivation and Attitude" and 0,77 for "Factors Affecting Success". In addition, for the purpose of determining students e-learning satisfaction level, "The Scale of Satisfaction Regarding the E-Learning Process" has been used. When the internal consistency of each factor is examined, it is found 0,91 for "Communication and Usability", 0,93 for "Teaching Process", 0,94 for "Teaching Content" and 0,96 for "Interaction and Evaluation". In the light of such information, it is seen that scales are valid and reliable. Arithmetic mean, standard deviation, mode, median, frequency, t, Anova, LSD, and correlation analysis have been performed on the obtained data. The significance level has been accepted as 0.05.

In summary, the following conclusions were reached:

1. When students e-learning readiness levels are examined in terms of the factors, it has been reached the following conclusions: Students think their personal characteristics convenient enough in terms of e-learning process. The readiness and expectation levels of the students have been analyzed in terms of different variables. According to these examinations, has been found that the gender factor is effective only in readiness and expectation levels on the Technical Skills factor. When the relationship between readiness and expectation levels and academic achievement is examined, it has been determined that there is a significant positive relationship between students' academic achievement readiness and expectation levels in terms of the factors of accessing technology, motivation and success expectancy.

2. When students e-learning satisfaction levels are examined in terms of the factors, it has been reached the following conclusions: It can be said that students have been pleased at medium level and above the communication features of the e-learning environment they use. On the other hand, the satisfaction level of students' towards to e-learning environments has been differentiated significantly according to the age groups. It has been observed that students' level of satisfaction for the e-learning environment who are 30 years or older is significantly higher in terms of learning process, teaching contents, interaction and evaluation aspects according to students in other age groups. However, it hasn't been found any significant differentiation between grade levels of the students and type of high school they graduated. When the relationship between satisfaction level and academic achievement have been examined, it has been determined that there is a significant positive relationship between the students satisfaction levels and their academic achievement with respect to all factors. In other words, Students academic achievement increase in parallel with the satisfaction level of students with regard to communication and usability, teaching process, teaching content, interaction and evaluation factors towards to the e-learning environments they use.